

ligets Gennemførelse, at han var en afgjort Hindring for, at saadanne Spørgsmaal kunde komme til Løsning. Han stod ikke alene i Modsætningsforhold til Folketinget, men han stod paa dette Tidspunkt, hvad de, der vide nogen Besked, ville erindre, ogsaa i Modsætning til Flertallet af Medlemmerne i det Ministerium, hvis Chef han da var.

Jeg beklager dybt og alvorligt, at det den Gang blev forsømt at bringe saadanne Spørgsmaal som dette til Løsning. Vi komme sikkert til at lide derunder, og det turde vel være, at vi i Øjeblikket befinde os i en Situation, der tydeligst maa overbevise os om det berettigede i at beklage, at saadanne Spørgsmaal som dette ikke den Gang blev bragte til Løsning.

Ser jeg nu paa, hvorledes Sagen er stillet i dette Øjeblik, saa erkender jeg, at der er mange sammenstødende Omstændigheder, der gøre, at Sagen stiller sig vanskeligt, særlig for dem, der se paa Sagen, som jeg vedkender mig, at jeg for mit Vedkommende gør. Det kan jo ikke skjules, at den kommunale Valgretsordning for Hovedstadens Vedkommende er en saadan, at det er ret tvungende nødvendigt at komme til en Forandring.

Det kan heller ikke skjules, at Gennemførelsen af Skattelovene af 1903 delvis har bragt Købstadkommunerne i en saadan Stilling, at det ogsaa for deres Vedkommende er nødvendigt at komme til en Forandring. Her er jo indtraadt den Mærkelighed, at 180 Rigsdagsmænd ikke opdagede, at Virkningen af Skattelovene var den, at i den ene Købstad efter den anden rykke Skatteyderne op til at være højstbeskattede næsten alle sammen. Jeg har selvfølgelig min Ethundredeogfirsindstyvendedel af Ansvaret for, at det er gaaet saadan, men det er nu en Gang blevet saa, og der er ikke andet ved den Ting at gøre end ogsaa at rette paa dette Forhold.

Endvidere kan det ikke skjules, at den Samfundsklasse udover Landet, som bliver regnet til de højstbeskattede, Godsejerne, har under den bestaaende kommunale Valgordning ofte været Genstand for Tilsidesættelse. De politiske Forhold have maaske haft nogen Del deri, det skal jeg ikke benægte, det forklarer, at Forholdet har været saa, men jeg tror, at man omkring i Landkommunerne paa mange Steder for stærkt har tilsidesat den højstbeskattede Del af Skatteyderne. Jeg tror ikke, at dette har været klogt, men det kan ikke bestrides, at det har været saa.

Deraf har fulgt, at der blandt disse Skatteydere ikke synes at være et saa klart Blik for, hvad de her foreslaaede Forandringer kunne føre til, som det vilde have været Tilfældet, hvis de vedblivende havde været nærmere knyttede til det kommunale Liv. Jeg tror, at den Samfundsklasse, vi betegne med Navnet Bondestanden, ret ofte har været for ensidig i Benyttelsen af den gældende Valgret. Vel er jeg paa det rene med, at der i de senere Aar i den Henseende er ved at foregaa en Forandring, men det kan neppe skjules, at den Ensighed, der har givet sig Udslag der, nu paa en vis Maade straffer sig, idet de højere Skatteydere neppe se saaledes paa Sagen, som de vilde have gjort, hvis Stillingen havde været anderledes.

Endelig skal jeg nævne den Omstændighed — som jeg for øvrigt betragter som en heldig Omstændighed for Landet —, at i den langt overvejende Del af Landkommunerne ere Forholdene saa fredelige, og foregaaer det kommunale Liv saa roligt, at man ikke frygter for de Forandringer, som saa vidtgaaende Krav som de, der f. Eks. ere Genstand for Vedtagelse her i dette Ting, kunne føre til.

Som sagt, alt dette erkender jeg for at være Omstændigheder, der virke stærkt i Retning af, at vi maa komme til en Forandring. Men naar jeg saa ser paa, hvad der gentagende er udtalt i denne Rigsdagssamling, fra Ministres Side, fra Landstingsmænds Side osv. og ogsaa i dette Ting, at de sidste Valg, saavel Valgene til Folketinget som Valgmandsvalgene til Landstinget, saa stærkt have tilkendegivet, at Kravet om den lige og almindelige Valgret har en saa stærk Tilslutning omkring i Befolkningen, som man nu fra de forskellige Sider har angivet, saa tillader jeg mig at udtale — og jeg har dog nogen Erfaring i Retning af at skønne om Stemninger og Tilstande omkring i Landet —, at jeg tror, man har udtalt sig noget for stærkt. Jeg er ikke af den Mening, at Valgene have givet en saa omfattende Tilslutning til de Krav, der ere rejste, som man fra visse Sider antager. Og jeg skal sige, hvorfor jeg nærer den Formening. Jeg lagde jo nok Mærke til det Møde, der holdtes i Horsens den 5. Marts i Aar, hvor en æret Landstingsmand ansaa det for rigtigt at rejse Spørgsmaalet om den kommunale Valgret og fremstille det saaledes for Befolkningen, at den til de forestaaende Valg saavel til Folketinget som til Landstinget kunde, som det hed, komme